

*Mutluluk bir kelebektir
Yere yakın kanat çırpır
Oysa keder bir kuştur
Büyük, kuvvetli ve kara kanatlarıyla
Aşağıda, güneş ışığında yeşile uzanmış
Hayatın üstüne çıkarır bizi
Yükseklerde uçar kederin kuşu
Nöbet tutar orada acının melekleri
Ölüm yataklarının üstünde*

Edith Södergran, 16 yaşında

I

Koridor kapısını açık bırakmışlardı. Alt kattan gelen Noel kokuları Cecilie'e kadar ulaşıyordu. Kokuları birbirinden ayırmaya çalıştı.

Biri mutlaka turşu idi. Diğeri de kiliseye gitmelerinden önce babasının yakıp şöminenin üzerine bıraktığı tütsü olmalıydı ve Noel ağacının taze kokusu...

Cecilie derin bir nefes aldı. Noel ağacının altındaki, kırmızı Noel kâğıtlarına ve altın yaldızlı kâğıtlara sarılı, etiketli ve kurdalalı hediyelerin kokusunu duyduğunu sandı. Ama hâlâ başka bir koku vardı: açıklanamaz, büyüleyici ve sihirli bir koku. Bu, Noel duyusunun ta kendisiydi.

Bu kokuyu içine çekti ve yatağın üstündeki Noel takviminin küçük pencerelerine uzanmaya çalıştı. 24 pencere de açıldı. En büyüğünü bugün açmıştı. Cecilie, kucağındaki bebek İsa ile ahırdaki yemliğin üzerinden sarkan meleğe bir kez daha baktı. Meryem ve Yusuf, meleği hiç fark etmiyorlarmış gibi arka tarafta duruyorlardı.

Acaba o melek gerçekten ahırda mıydı? Meryem ve Yusuf'un

onu görememe ihtimali var mıydı?

Cecilie etrafına bakındı. Tavanda asılı duran kırmızı lambaya, mavi çiçekli beyaz perdeler, raftaki kitap ve bebeklere, kristal ve süs taşlarına o kadar çok bakmıştı ki, sanki hepsi artık kendisinin bir parçası olmuştu. Pencerenin önündeki yazı masasının üzerinde, Çocuk İncili ve Snorre Mitoloji kitabının yanında, Girit turist rehberi duruyordu. Anne ve babasının yatak odasına bitişik olan duvarda, üzerinde minik kedi resimlerinin bulunduğu bir Yunan takvimi asılıydı. Aynı yerde, anneannesinin ona verdiği eski inci kolye de asılıydı.

Perde rayındaki 27 halkayı kim bilir kaç kez saymıştı? Niçin bir tarafta 13 ve diğer tarafta 14 halka vardı? Kaç kez yazı masasının altında duran Resimli Bilim dergileri yığnında kaç dergi olduğunu saymaya çalışmıştı? Ama her seferinde daha bitiremeden pes etmişti. Sayarken pes ettiği bir başka şey de perdenin çiçekleriydi. Her seferinde, birkaç tane çiçek perdenin kıvrımlarında saklı kalmayı başarabilmişti.

Yatağının altında Çin günlüğü duruyordu. Cecilie eli ile yokladı... Evet, keçeli kalemi de oradaydı.

Kumaşla kaplı küçük bir defter olan Çin günlüğünü, hastane-deki doktorlardan biri ona hediye etmişti. Işığa tuttuğunda, siyah, yeşil ve kırmızı ipekli dokuması parlardı.

Günlüğünü düzenli olarak tutacak gücü olmamıştı, ayrıca anlatacak çok fazla şeyi de yoktu. Ancak o, yatarken aklına gelen düşünceleri not etmeye karar vermişti. Kendi kendine, yazdıklarının hiçbirini karalamamaya söz vermişti. Yazdığının her kelimesi kıyamete kadar duracaktı. İleride, büyüdüğü zaman, günlüğünü okuduğunda, ona komik geleceğini düşünüyordu. Günlüğün birinci sayfasına boydan boya, büyük harflerle "CECILIE SKOTBU'NUN ÖZEL NOTLARI" diye yazmıştı.

Yeniden arkasına yaslanarak aşığıdan gelen sesleri dinleme-ye çalıştı. Ara sıra, annesi mutfakta çalışırken çıkan çatal bıçak sesinden başka evin içinden bir ses gelmiyordu...

Ailenin diğer bireyleri her an kiliseden geri dönebilirlerdi. Noel çanlarının sesleri, onlar dönmeden hemen önce veya hemen sonra çalmaya başlayacaktı. Skotbu'da kilisenin çan sesleri güçlkle duyuluyordu. O yüzden her yıl çan seslerini daha iyi duymak için dışarıya, merdivenlere çıkarlardı.

Ama bu kutsal akşamda Cecilie, merdivenlerde durup Noel çanlarını duyamayacaktı. Hastaydı ve az buz da değil. Az hasta olduğu zamanlar, Ekim ve Kasım aylarıydı. Şimdi çok hastaydı. Uyurken veya yarı uyanıkken Noel ona, elleri arasından süzülen bir avuç kum gibi geliyordu. Hiç değilse hastanede yatması gerekmiyordu. Orayı daha Aralık başlangıcında süslemişlerdi.

Daha önceki yıllar Noel'i yaşamış olması çok iyiydi. Cecilie, bu dünyada değişmeyen tek şeyin Skotbu'daki Noeller olduğunu düşünüyordu. Bu birkaç gün için insanlar, nedenini hiç düşünmeden, her yıl yaptıklarını aynen tekrarlarlardı. "Gelenek böyle" derlerdi. Bu da yeterli bir açıklamaydı.

Şu son günlerde, alt katta nelerin olup bittiğini takip etmeye çalışmıştı. Çamı süslerken ve kurabiye pişirirken çıkardıkları sesler küçük ses baloncukları gibi yukarı doğru çıkıyordu. Bazı zamanlar Cecilie, alt katın dünya ve kendisinin de gökyüzünde olduğunu düşünmüştü.

Dün akşam çam ağacını içeriye almışlardı ve babası, Lasse yattıktan sonra ağacı süslemişti. Cecilie daha ağacı görmemişti. Ağacı hâlâ görmemişti!

Geveze bir küçük kardeşi olması iyiydi. Herkesin sadece gördüğü ve düşündüğünü o yorumlardı. Noel hazırlıklarını ve süslemeleri de hemen Cecilie'e yetiştirmişti. O, Cecilie için aşığıdaki

dünyanın gizli habercisi olmuştu.

Komodinin üzerine bir çan koymuşlardı. Onu, tuvalete gitmek istediğinde ya da bir şeye ihtiyacı olduğunda çalardı. İlk gelen genellikle Lasse olurdu. Cecilie'in sırf Lasse ona aşağıda neler olup bittiğini anlatsın diye çanı çaldığı olurdu.

Babası onu hediyeleri açacakları sırada aşağıya taşımaya söz vermişti. Yeni kayaklar istemişti Cecilie. Eskileri artık çok kısa kalmıştı. Annesi, o iyileşene kadar beklemenin belki de daha doğru olacağını söylemiş ama Cecilie karşı koymuştu. Bu Noel kayak istiyordu, işte o kadar!

- Ama belki de bu kış kayaklarını hiç kullanamayabilirsin, Cecilie.

Çiçek dolu bir vazoyu yere atmıştı.

- Kayaklarım olmazsa tabii ki kayamam.

Annesi bir şey olmamış gibi süpürge ve farası getirmişti. En kötüsü de buydu zaten. Yerdeki vazonun parçalarını süpürürken:

- Ben, yatarken de kullanabileceğin, güzel bir şey istediğini sanmıştım.

Sinirden şakağının gerildiğini hissetti. "Yatarken de kullanabileceğin bir şey!" Tabakıyla beraber dolu bardağı da yere devirmişti. Annesi bu sefer de ona kızmamıştı. Gene silip süpürmüştü, süpürüp silmişti.

Emin olmak için Cecilie bir kızak ve paten istediğini eklemişti...

Dışarıda, Aralık başından beri soğuk bir kış havası vardı. Bazen Cecilie, ayağa kalkıp kendini pencereye doğru sürükleyebilmişti. Kar, beyaz bir örtü gibi donmuş toprakları örtmüştü. Babası, dışarıdaki büyük çam ağacına Noel lambalarını takmıştı. Bu Cecilie'in hatırı içindi. Genelde girişteki küçük çam ağacını ışıklarla süslerlerdi. Çam ağacının dalları arasından Cecilie uzaktan Ravnekollen tepesini görebiliyordu.

Hiçbir zaman doğa, Noel öncesinde böylesine çarpıcı olmamıştı. Bir gün hava, neredeyse sıfırın altında on derece soğuk ve yol bütünüyle kar altında olmasına rağmen postacının bisikletiyle geldiğini görmüştü. Önce gülümsemişti. Pencereye vurup ona el sallamıştı. O da ona bakıp iki eliyle birden selam vermiş ve o sırada aniden bisikleti gevşek karda devrilmişti. Postacı, samanlığın arkasında gözden kaybolurken Cecilie yatağına dönmüş ve ağlamaya başlamıştı. Sanki şu an hayatının anlamı, kışın bisiklete binen bir postacıdan ibaretti.

Başka bir sefer de camın önünde durduğu zaman gözleri yaşla dolmuştu. Dışarıdaki kış masalının içine atlamayı ne kadar da isterdi. Samanlık kapısının önünde iki kuş oynuyordu. Cecilie gülmeye başlamıştı. Kendisi de bir kuş olmayı isterdi. Ve sonra gözleri doldu. Sonunda eliyle gözyaşlarından birini alıp camda bir melek çizmişti. Kendi gözyaşı ile bir melek çizdiğini düşününce yine gülmesi gelmişti. Melek gözyaşları ile gözyaşlarının meleği arasındaki fark neydi aslında?

Dalmış olmalıydı çünkü aşağı kapının açılması ile birden irkildi.

Kiliseden dönmüşlerdi! Cecilie, karlı çizmelerini temizlemek için ayaklarını nasıl yere vurduklarını duydu. Çanlar da çalmaya başlamamış mıydı?

- İyi Noeller anne!

- İyi Noeller oğlum!

- Sana da iyi Noeller Tone!

Dede boğazını temizledi:

- Burası Noel kokuyor.

- Dedenin paltosunu al, Lasse.

Cecilie onları gözlerinin önüne getirdi: Anneanne gülümseyerek herkesi öpüyor, annesi, dedesini öperken kırmızı önlüğünü çıkartıyor, babası Lasse'nin başını okşuyor ve dedesi bir puro yakıyordu...

Cecilie'in bu son zamanlarda kulaklarıyla görebilmeyi öğrenmişti.

Alt kattaki Noel coşkusu ve seslerinin yerini birden fısıldamalar aldı. Birkaç dakika sonra babası merdivenleri çıkıyordu. Dört beş adımda çıkmıştı.

– İyi Noeller Cecilie!

Kızına sarılıp onu yavaşça kendine çekti. Sonra gidip pencereyi açtı.

– Duyuyor musun?

Başını yastığından kaldırıp kulak verdi:

– O zaman saat beş.

Pencereyi kapatıp tekrar yatağın kenarına oturdu.

– Yeni kayaklarım olacak mı?

Sanki hayır demesini umut ediyormuşçasına sormuştu. Böylelikle kızması için bir neden olurdu ve kızgın olmak, üzgün olmaktan daha iyiydi.

Babası parmağını dudaklarının üzerine koydu.

– Özel muamele yok, Cecilie. Bekle de gör.

– Bekleyelim bakalım.

– Biz yemek yerken aşağıda kanepede yatmak istemediğine emin misin?

Hayır anlamında başını salladı. Son günlerde bunun hakkında birçok defa konuşmuşlardı. Dinlenmiş olarak hediyeleri açmak istiyordu, zaten yemek için pek hali de yoktu, hemen kusmaya başlardı.

– Ama tüm kapılar açık kalsın.

– Tabii ki!

– Ve yüksek sesle konuşacaksınız... Masada da gürültü yapmayı ihmal etmeyin.

– Anlaşıldı.

- Sizler Noel duasını okuduktan sonra anneannem gelip bana okuyacak.

- Bunun için zaten anlaşmıştık.

Yastığına iyice gömüldü.

- Bana walkmenimi verir misin lütfen?

Babası kütüphaneye doğru gitti ve ona walkmeniyle kaseti uzattı.

- Gerisini ben kendim hallederim.

Babası onu alnından öptü.

- Aslında ben seninle burada kalmak isterdim, diye fısıldadı. Ama diğerlerini de düşünmemiz gerektiğini biliyorsun. Geri kalan bayram günlerinde burada kalırım.

- Zaten size Noel'i her zamanki gibi kutlamanızı söyledim.

- Evet, her zamanki gibi!

Sessizce odadan ayrıldı.

Cecilie, Sissel Kyrkjebø'nun Noel kasetini walkmene koydu. Az sonra kulakları en güzel Noel şarkıları ile doldu, taşı. Kulaklıklarını çıkardı ve -evet, şimdi masaya oturmuşlardı.

Annesi Noel duasını okudu. Bitirdiğinde ise hep beraber "Dünya Güzeldir" şarkısını söylediler.

Anneannesi de hemen sonra merdivenleri çıktı. Cecilie her şeyi aynen böyle planlamıştı.

- Şimdi geliyorum, Cecilie!

- Şşşşt! Sadece oku...

Anneannesi yatağın yanındaki bir iskemleye oturup okudu:

- "O günlerde Sezar Augustus tüm Roma dünyasında bir nüfus sayımının yapılması için ferman çıkardı..."

İncil'den başını kaldırdığında, Cecilie'in gözlerinde yaşlar vardı.

- Ağlıyor musun?

- Evet.

- Ama hiç acıklı değil ki...

Cecilie tekrar onayladı.

- "Ve işte size bir işaret; kundağa sarılmış ve yemlikte yatan bir bebek bulacaksınız..." Güzel olduğu için mi etkilendin?

Cecilie üçüncü kez başıyla onayladı.

- Bir şey acıklı olduğu zaman ağlıyoruz, dedi anneanesi bir süre sonra. Ama bir şeyler güzel olduğu zaman da gözlerimiz dolar.

- Ama bir şeyler çirkin olduğu zaman gülmeyiz?

Anneanesi biraz düşünmek zorunda kalmıştı.

- Palyaçolara komik oldukları için güleriz ama belki de biraz çirkin oldukları için de ... bak böyle!

Suratını çirkin bir şekilde sokmuştu. Cecilie birden bir kahkaha attı.

Anneanesi devam etti:

- Bazen güzel bir şey karşısında çok üzülmemizin nedeni belki de bunun ebediyen sürmeyeceğini bilmemizdir. Çirkin bir şey karşısında da güleriz çünkü bunun geçici bir oyun ya da rol olduğunu biliriz.

Cecilie ona doğru baktı. Anneanesi gerçekten bu dünyanın en akıllı insanıydı.

- Şimdi diğer palyaçoların yanına dönmelisin, dedi Cecilie.

Anneanesi onun yastığını düzeltilti ve yanağını okşadı.

- Sen de sonra aşağıya gelirsen, çok sevineceğim. Biz şimdilik sadece yemek yiyeceğiz...

Anneanesi merdivenlerden inerken, Cecilie Çin günlüğünü ve kalemını eline aldı. İlk yazdığı sözler şunlar olmuştu:

Ege'nin tanınmamış bir kıyısında durmuyorum artık. Ama dalgalar kıyıya vurmaya devam ediyor ve taşlar bir oraya bir buraya sürüklenerek sonsuza dek sürececek bir yer değiştirme içindeler.

Yazdığı her şeyi çabucak bir kez daha okudu ve sonra yazmaya devam etti:

Acıklı bir şey karşısında ağlarız. Ama bir şey güzel olduğu zaman da gözlerimiz dolar. Bir şey komik veya çirkinse güleriz. Belki de güzel bir şey karşısında ağlamamızın nedeni, bunun uzun sürmeyeceğini bilmemizdir. Ve çirkin bir şey karşısında gülmemizin nedeni, onun sadece rol olduğunu bilmemizdir.

Palyaçolara bakmak eğlencelidir çünkü çok çirkindirler. Aynanın karşısında maskelerini çıkardıkları vakit gayet güzel olurlar. İşte bu yüzden palyaçolar sirkte kendi vagonlarına girip kapıyı arkalarından kapadıklarında çok üzgün ve mutsuz olurlar.

Yeniden uykuya dalmıştı ve babası onu almaya gelene kadar da uyanmadı.

– Hediyeleri açacağız, dedi.

Kollarını Cecilie'in altına yerleştirip onu kırmızı battaniyesiy-le havaya kaldırdı. Cecilie'in sarı saçları onu kaldırdığı anda aşağıya doğru döküldü. Yine bayağı uzamıştı.

Aşağıda, merdivenlerin başında dedesi ve Lasse duruyorlardı.

– Tıpkı bir meleğe benziyorsun, dedi dedesi. Battaniyen de sanki pembe bir bulut.

– Bulutlardan inen bir melek gibi, diye şarkı söyledi Lasse.

Merdivenlerin yarısına gelmişlerdi ki Cecilie dönüp ona baktı:

– Saçmalık, dedi. Meleklerin yerleri bulutların üstüdür. Herhalde aşağıya inmezler.

Dedesi gülümsedi ve cevap yerine odaya kalın bir sigara dumanı üfledi.

Babası Cecilie'i kırmızı kanepeye yatırdı. Cecilie'in ağacı görebilmesi için orayı yastıkla donatmışlardı. Kafasını kaldırdı:

- Geçen sene kullandığımız yıldız değil bu.

Annesi hemen koşarak geldi, sanki her Şeyin geçen seneki gibi olmamasına çok üzülmüştü:

- Biliyor musun, yıldızı bulamadık. Baban yeni bir tane almak zorunda kaldı.

- Ne tuhaf...

Cecilie odaya bakınırken herkesin bakışları onun üzerindeydi. Hem ona, hem de onun baktığı yerlere bakıyorlardı.

Karanlık kalan tek bir köşe yoktu. Cecilie tam 27 tane mum saydı. Odasındaki perde halkalarının sayısı kadar. Ne kadar garip bir rastlantıydı bu böyle?

Bütün hediyeler ağacın altında duruyordu. Geçen seneden tek farkı, bu sene dedesinin Noel baba olmamasıydı. Bu da Cecilie tarafından kararlaştırılmıştı.

- Böyle Noel baba saçmalıkları ile uğraşmam doğrusu.

Masaya tabaklar ve fincanlar konmuştu ve çeşitli kurabiyeler vardı.

- Bir Şeyler ister misin?

- Biraz gazoz belki ve yanında ufak bir parça vişnesiz pasta.

Hepsi onun yanı başında duruyorlardı. Lasse arkada kalmıştı. Cecilie'in hediyeleri açmak için aşağıya inmesinden endişelenmiş gibiydi. Ancak her Şey Noel kutlamalarına uygun olmuştu.

- İyi Noeller Lasse.

- İyi Noeller.

- Evet, Şimdi sıra hediyelerde, dedi dedesi. Bu görev bana verilmiştir.

Herkes ağacın etrafında toplandı ve dedesi paketlerin üzerindeki isimleri okumaya başladı. Cecilie paketlerin hiçbirinin kayak veya kızak olamayacağını anladı ama Şimdilik kızmayı sonraya bırakmalıydı. Evin başka köşelerinde saklanmış Şeyler de

olabilirdi. Bu daha önce de olmuştu.

– Marianne'den Cecilie'e.

Marianne onun en yakın arakadaşıydı. Nehrin diğer tarafında oturuyordu ama Cecilie ile aynı sınıfa gidiyorlardı.

Ufaklık bir hediye idi. Acaba bir süs taşı olabilir miydi? Koleksiyonu için yarıkıymetli bir taş?

Kâğıdını yırttı ve sarı kutuyu açtı. Bir pamuk üzerinde kırmızı bir kelebek. Bir broş... Cecilie onu dışarı çıkardı, ona dokunduğunda rengi değişti, kırmızı-yeşil oldu, sonra mavi, sonra da mor...

– Büyülü bir kelebek...

– Sıcaklık değiştiğinde rengi de değişiyor, dedi babası.

Herkes onu ellemek istiyordu. Onu avuçlarının içinde sıkarken rengi bir yeşil bir mavi oluyordu. Bir tek Cecilie'in elinde mor oluyordu.

– Bir ateş kelebeği, dedi Lasse ama herkes duymazdan geldi.

Bir sonraki hediye Lasse içindi. Ingrid Teyze ve Einar Amca ona bir jet-ski hediye etmişlerdi.

– Ben gerçek kayakları tercih ederdim, dedi Cecilie. Ama sen bilirsin.

Yavaş yavaş ağacın altındaki hediyeler açıldı. Noel ağacının altında daha az paket kaldıkça masa ve koltukların üzerleri kâğıtlar ve eşyalarla dolmaya başladı. Babası kâğıtları toplayıp onları siyah bir poşetin içine dolduruyordu.

Dedesi bir ara dışarıya çıktı. Büyükle kahve, Lasse de gazoz içiyordu. Cecilie de ilaçlarını aldı.

Dedesi döndüğünde elinde büyük, uzun ve ağır bir paket vardı. Paket mavi ve yıldızlı bir kâğıda sarılıydı.

Cecilie doğruldu:

– Kayaklar!

– Kayak güzeline dede ve anneanneden, diye okudu dedesi.

- Kayak güzeli mi?

- Kayak tanrıçası, dedi anneannesi. Bu sensin.

Cecilie kâğıtları yırttı. Kayaklar, sarıldıkları masmavi kâğıt kadar kıpkırmızı renkteydi.

- Harika! Keşke bunları hemen deneyebilsem.

- Evet, bir an evvel iyileşmeni dileyelim.

Bundan sonra diğer hediyeler açılırken Cecilie kucağından kayaklarını hiç bırakmadı. Son hediye de o kadar büyüktü ki dışarıdan getirmek zorunda kaldılar ve bu da Cecilie içindi. Bunun ne olduğunu uzak bir mesafeden bile tahmin edebiliyordu.

- Bir kızak! Sizler delisiniz...

Annesi eğilerek bir yanağını okşadı.

- Sana başka bir şey almaya cesaret eder miydik sanıyordun?

Cecilie omuzlarını silkti.

- Bana paten almaya cesaret edemediniz ama.

- Evet, öyle.

Masa şimdi de kahve keyfi için hazırlanmıştı. Sürüyle pasta, kek, meyve, çikolata, badem ezmesi ve fındık vardı. Bunun tam böyle olması gerekiyordu. Noel'di çünkü. Kendisi sadece ufak bir parça pasta yedi. Ama bal sürülmüş bir parça kepek ekmeği de istedi.

Dedesi eski Noellerden bahsetti. Altmış yılı aşkın bir süredir Noeli bu oturma odasında kutlamıştı. Ve bir yıl o da hasta yatmıştı.

Ağacın etrafında dans edecekleri an, Cecilie'in artık gözleri kapanıyordu ve odasına götürülmek istedi. Önce Lasse ve annesi bütün hediyeleri yukarıya taşıdılar çünkü Cecilie onları yanında istiyordu. Herkes ona iyi seneler diledikten sonra babası onu odasına taşıdı.

Böylelikle Cecilie alt kattan gelen Noel şarkıları ve sesleriyle uyuyakaldı. Anneannesi piyano çalıyordu.